

De 'mammabus' rijdt 20 jaar

U kent de witte bus van het bevolkingsonderzoek naar borstkanker wel. Al twintig jaar rijden deze bussen door Nederland. In die tijd zijn veel gevallen van borstkanker opgespoord. Maar het kan nog beter.

Alle vrouwen van 50 tot 75 kunnen elke twee jaar gratis hun borsten laten onderzoeken. In het onderzoek, dat een paar minuten duurt, worden röntgenfoto's van de borsten gemaakt. Is er op de foto's een afwijking te zien, dan is extra onderzoek nodig in het ziekenhuis.

Eén op de acht vrouwen krijgt in Nederland borstkanker. Twintig jaar geleden begon de overheid daarom met het bevolkingsonderzoek naar deze ziekte. Het idee was het vrouwen zo makkelijk mogelijk te maken. Daarom werd gekozen voor rijdende onderzoekscentra, de 'mammobielen'. Er rijden er nu 66 door Nederland. Dat is uniek in de wereld. Ook de hoge opkomst bij het bevolkingsonderzoek is uitzonderlijk. Deelname is vrijwillig en iedere vrouw maakt haar eigen afweging. Toch laten elk jaar 900.000 vrouwen zich onderzoeken. Van hen blijken er vijfduizend borstkanker te hebben. Voor sommige vrouwen komt die ontdekking te laat, anderen hebben een vorm van borstkanker die niet dodelijk is. In elk geval redt de borstkankerscreening elk jaar zo'n 800 à 1000 vrouwen het leven. Omdat zij meededen aan het onderzoek werd hun borstkanker in een vroeg stadium gevonden. Dan is de ziekte vaak goed te behandelen en is de kans op genezing groot.

Goede resultaten

Het RIVM uit Bilthoven coördineert het landelijke bevolkingsonderzoek. De uitvoering is in handen van vijf regionale screeningscentra. Kenmerkend voor de Nederlandse aanpak is de grote aandacht voor kwaliteit. Zo wordt de gebruikte röntgenapparatuur wekelijks gecontroleerd door een onafhankelijke instelling. De radiologen die het onderzoek naar borstkanker doen, krijgen een aparte opleiding. Dit alles maakt dat de resultaten van het bevolkingsonderzoek in Nederland erg goed zijn. Vrouwen die meedoen, hebben veel minder kans te sterven aan borstkanker. "Steeds meer landen het Nederlandse model over", zegt Remco Reij van het RIVM. "Zelfs Saudi-Arabië gaat vrouwen op de Nederlandse manier screenen op borstkanker."

Toch is Reij eerlijk over de nadelen van het bevolkingsonderzoek. Er worden namelijk ook vrouwen doorgestuurd naar het ziekenhuis die niets ernstigs blijken te mankeren. Zij leven enige tijd met de gedachte dat ze misschien borstkanker hebben. "Die onzekerheid is naar," weet Reij. Daarnaast overlijden nog steeds veel vrouwen aan borstkanker. "Daar zitten ook vrouwen bij die meededen aan het bevolkingsonderzoek, maar bij wie op foto's niets te zien leek." Als er na een screeningsonderzoek toch klachten ontstaan, is het erg belangrijk om snel naar de huisarts gaan, adviseert Reij.

Nieuwe methode

Het maken van de foto's ervaren sommige vrouwen als onprettig. Riet van der Heide (64) kan erover meepraten. Ze is inmiddels genezen verklaard van borstkanker, maar blijft trouw deelnemen aan het onderzoek. "Het samendrukken van de borsten kan wat pijnlijk zijn", vertelt ze. "Maar we moeten niet overdrijven. Ik vind het best meevallen." Op dit moment loopt een proef met een andere manier om borstfoto's te maken. Daarbij hoeft de borst minder platgedrukt te worden, wat minder pijnlijk is. De

eerste resultaten van de proef zijn veelbelovend. Maar het zal nog even duren voordat de nieuwe methode zichzelf heeft bewezen en kan worden ingevoerd. Riet van der Heide was jarenlang voorzitter van de patiëntenvereniging. Ze raadt vrouwen aan elke twee jaar deel te nemen aan het bevolkingsonderzoek. “Dan kunnen nieuwe foto’s met de oude worden vergeleken.” Vrouwen die denken dat ze borstkanker zelf kunnen voelen, hebben het vaak mis. “Met een röntgenfoto spoor je de gezwellen over het algemeen veel eerder op dan je ze kunt voelen. Voel je ze, dan is de kanker meestal al ver gevorderd,” zegt Van der Heide.

Beste ziekenhuis

Het bevolkingsonderzoek is de afgelopen twintig jaar steeds verbeterd. Nieuw is dat nu digitale foto’s worden gemaakt. Dit levert scherpere beelden en nieuwe mogelijkheden op. De eerste resultaten tonen aan dat zo meer tumoren worden gevonden. Maar of dit ook aanleiding geeft tot een nog verdere sterftedaling moet in de toekomst blijken. Is er een afwijking in de borst te zien, dan heeft Remco Reij van het RIVM dit advies aan vrouwen: “Overleg samen met uw huisarts welk ziekenhuis in de buurt het beste is voor nader onderzoek en eventuele behandeling van borstkanker. Op www.borstkanker.nl kunt u zelf opzoeken welke ziekenhuizen hun borstkankercare goed op orde hebben.”

Borstkanker komt het meeste voor bij vrouwen van 50 jaar en ouder. Maar ook jongere vrouwen krijgen soms de ziekte. Zij kunnen echter niet meedoen aan het bevolkingsonderzoek. Jonge borsten bevatten dicht melkklierweefsel. Hierdoor zijn de tumoren op een röntgenfoto minder goed zichtbaar. Jonge vrouwen bij wie borstkanker in de familie voorkomt, wordt aangeraden extra oplettend te zijn.

Voor meer informatie: www.bevolkingsonderzoeknaarborstkanker.nl

Auteur: Rutger Vahl
Artikel van RIVM